

Újjászerveződött a Lakiteleki Értéktár Bizottság

Czinege Edit lett a júniusban újjáalakult helyi értéktár bizottság elnöke.

Tanár, újságíró, keramikus, szülő, nagyszülő - sokoldalú alkotó, közösségteremtő személyiségét Lakiteleken mindenki ismeri. A helyi értéktár munkájáról és a jövőbeli elképzelésekről faggattuk.

Úgy ismerünk itt Lakiteleken, hogy számodra az önmegvalósítás egyben értékteremtést is jelent. Miben gyökerezik ez a szemlélet?

- Beleszülettem abba az értékrendbe, ami a családomban élt: minden apró dolog „érték” lehet. Apukám minden kis csavarért lehajolt, ő mindig „bespájzolt” a túléléshez. Édesanyám sok-sok érdekes történetet - legyen az régi családi, rokoni történet vagy nemzetünk eseményei – tudott fűzni mindenhez. Ezt folyamatosan a felszínen tartjuk. Már az unokáim is ebbe nőnek bele... Kicsi lányként szalvétákat, számtalan kulcsféleséget, apró „kütyüket”, csigaházat, kagylóhéjat, bélyeget gyűjtöttem. Rajztanárként tejes mértékig beleástam magam a népi kultúra értékeibe. 19 évesen Népi Díszítőművészeti Szakkörvezető lettem, kikerültem Erdélybe, ott megláttam és megéreztem az ősi gyökerek erejét. Ettől kezdve gyűjtöttem bármit, ami a múltat idézte, s összekötött vele. Rengeteg fotót, érdekes történetet is... Az újságírással csúcsonódott ez ki, amikor számtalan MAGÁNTÖRTÉNELMI eseményről írhattam; sok érdekes embert szólaltattam meg. A lakiteleki értéktári munkában pedig kiteljesedett ez a munka. Kevesen tudják, hogy egy-egy kiállításon ott szerepeltek belesimulva a témába a saját kincseim is... A régi szőttesek, vásznak, kézzel hímzett ingek, szegőcsipkék a nagymamáink munkái; a tárgyak az ő kezükben voltak mindennap használatosak...

A bizottság alapító tagja voltál, most újra bekapcsolódsz ebbe a munkába. Hogyan összegeznéd a bizottság eddigi munkáját? Mi valósult meg az eredeti elképzelésekből az eddigi 5-6 évben?

- Hat generációs család vagyunk itt Lakiteleken. Jómagam a hetedik évtizedet élem a falumban. Igyekszem visszaemlékezni mindenre, amit megéltem ezen a településen, történetekre is, amiket a szüleimtől, nagyszüleimtől hallottam. Óriási változáson ment keresztül Lakitelek.

Nagyon örültem, amikor a nyolc éven át tartó képviselőségem utolsó éveiben beindult Lezsák Sándor kezdeményezésére a nemzeti program: a „Helyi Hungarikumok” összegyűjtése, s ennek a felmenő rendszernek a létrehozása Magyarország összes településén. Lakitelek nagyon büszke lehet, hiszen mára közelebb járunk már a száz helyi értékhez, s közeledünk a tízhez megyei értékeink számával.

A munka a 2008-as „Helyi Hungarikum” elnevezésű kérdőívvel kezdődött, amelyen minden helyi lakos ajánlhatott bárkit, bármit Lakitelek értékei közé. Ezen kérdőívet közel négyszázan töltötték ki, az ajánlottakat felkerestük, „lajstromba vettük”, s kértük, hogy legyenek résztvevői a legelső kiállításunknak 2009-ben, a népfőiskolán. Nagyon nagy sikere volt. Sokan akkor ébredtek rá: nekem is van ilyenem, én tudok hasonlót..., s egyre bővültünk. A további három tárlatnak is hatalmas mozgatóereje lett. (A második-harmadik kiállításunk a műv.házban volt, majd a negyedik, a 2018-as szintén a népfőiskolán.)

Időközben, 2013-ban, megalakult a helyi értéktár bizottság. Lendvainé dr. Erki Mária vezetésével felállt egy olyan aktív csapat, akik az első nekifutásra nagyon sok mindent összeírtak, jó mélyről merítettek. Nem csak a bizottság tényleges tagjait, hanem sok külsős segítőt is dicséret illet ezért. Kiadtuk az Értékmentő olvasókönyvet 2015-ben - (Harmatosné Julika, Felkainé Tóth Jutka, Tábori Kálmán gyűjtő és szerkesztő valamint sok közreműködő munkájaként) –, a legfontosabb tudnivalókat feljegyeztük, kézzel foghatóbbá tettük.

Volt egy másik olvasókönyv is, a Millenniumi olvasókönyv, az kapcsolódhat ide?

– Talán a Helyi Hungarikumok első alapkötetete valóban akkorra datálódhat. Hiszen már akkor, 2000-ben a millennium évében az olvasókönyvünk nagy siker lett. Az egész faluban már akkor megmozdult valami. A kötetet minden család megkapta, s nagy kincsékként őrzi azóta is.

Ma már a TABLÓKÖNYV is ott lehet az olvasó kezében! Ez is egy értékőrző tevékenység, az egész falut megmozgatta a tablók összegyűjtése. (Számtalan Lezsák Sándor ötleteként...)

Folytathatnám a sort a Lakiteleki Népdalkör életének az összefoglaló kiadványával (szerk.: Vargáné Darabos Márta). Mindegyik sikeres! Tehát érdeklik a lakosságot a régi idők eseményei, történései, a régi idők tanúi....

Szerinted a világszerte uralkodó értékválság jelensége tapasztalható-e Lakiteleken?

– Ha az elmondottakra gondolok, akkor egyértelműen azt mondom, hogy nem. Nincs értékválság a településünkön. Úgy érzem, van a lelkek mélyén igény a múlt eseményeinek, pillanatainak a megőrzésére. Tudatosult a fejekben, hogy múlt nélkül nincs jelen, arra az alapra lehet építenünk, amit az elődeink, az őseink leraktak... S ez óriási dolog.

De ha arra gondolok, hogy mi lesz, ha „kopnak” az emlékezetek, kihálnak az idősebb emberek, akkor elgondolkodom egy pillanatra... De igazából azt hiszem, nincs okunk az aggodalomra. Amit csak lehet, megőrizzük, bemutatjuk honnan is indult a ma, miből építkeznek a jövő.

Nagyon fontosnak tartom azt a népművészeti tevékenységet, amit a Kösöntyű Néptáncosok, a fiatalokat megmozgató néptáncos csoportjaink – az óvodás kortól a felnőttekig – példaként, mintaként állítanak a lakosainknak. Óriási szerepe, feladata, felelőssége van az iskolának, az ott tanultaknak! A pedagógus személyisége is meghatározó.

A színjátszó csoportunk, a fúvószenekarunk, az énekkarok, a sokféle rendezvényünk, pl. a Mákvirág Galériában, mind-mind értékőrzők! A Muraközy János Hagyományőrzőkről már nem is beszélve! Csodás, hogy milyen öntudattal végzik a kis vitézeink a munkájukat. Ezek mind-mind értékőrző és értékmentő tevékenységek, melyek Lakiteleken a bölcsődében, az óvodában elkezdődnek, az iskolás korban tudatossá, majd fiatal felnőttekként igénnyé is válnak... S ez csuda jó! A faluszépítő egyesület tevékenysége, az irodalmi színpadosaink bemutatói, a könyvtári foglalkozások, műv.házass rendezvények..., a honfoglalás-kori templomromok, s az akoré szervezett történelmi rendezvények is mindenképpen idesorolandók. Köszönet mindenkinek, akinek bármilyen köze is van mindezekhez; tanítanak, szerveznek, vezetnek... Senkit nem szeretnék kihagyni a sorból! Nagyon büszke vagyok rájuk. S mindehhez persze csatlakozik a helyi értéktár bizottság.

Mi a jövője az értéktárnak?

– Csak úgy van értelme a feladatunknak, ha közösen munkálkodunk benne a lakossággal. Egy bizottság összefogja, leltárba szedi az értékeket, de a lakosságnak kell jeleznie, hogy mire figyeljünk! A felelősségünk közös. Kérünk mindenkit, hogy ezt a folyton változó, állandóan növekvő listát együtt igyekezzünk minél teljesebbé tenni!

S itt jön az egyre növekvő fiatalság be a sorba. Ők még újabb, érdekesebb dolgokat készítenek, állítanak elő. Ha már bemutatták, sikere lett, felkeltette mások érdeklődését, akkor jön a feladat: jelezni kell. Így aztán soha nem lesz lezárva, mindig fejlődő gyűjtemény marad, s lesz...

De azt azért tudni kell, hogy legalább 5 éves helyi itt lakásnak, működésnek kell lennie, hogy helyi értéként bekerüljön a jegyzékünkbe. A nevében is benne van: ÉRTÉK, s az is kell maradjon! Ami viszont nem az árban jelenik meg, hanem a minőségben. S ebben mi, lakitelekiek élen járók vagyunk. Büszkék lehetünk magunkra.

Vannak-e olyan új technikai eszközök, amik segíthetik a munkát?

– Óriási előny a számítógépes, a digitális világ! Ez szinte napról napra változik, modernizálódik. Ma már visszahozza az 50-60 évvel ezelőtti időkből is Lakitelek légi térképét, de olyan fotókat, dokumentumokat is, amikről nem is tudtunk.... Az értéktár bizottságunkban van ennek a digitalizált világnak egy figyelője – dr. Sütő Linda személyében. Kérjük a lakosságot, hogy aktívan töltsenek fel továbbra is régi lakiteleki képeket a jól működő web-helyekre, melyek nagyon érdekesek, s nagyon fontosak. Ezek a visszaemlékezések pótolhatatlanok. S mennyire örülünk egy-egy apró morzsának!

Lakitelek fejlesztések sorozata előtt áll. Mit gondolsz, lehet-e az értékeinket forintosítani?

– Úgy forintosítani, hogy eladni? SEMMIKÉPPEN! Csak úgy tudom elképzelni, hogy az értékeinket amennyire csak lehet, be kell vonni a turizmusba, a falusi értékmegőrzésbe és bemutatásba. Csak úgy van értelme a gyűjteményeknek is, ha időszakonként kiállítjuk valamennyit, írunk róla, a felszínen tartjuk, vagy nyitvatartással működtetjük...

Tanárként, nagymamaként szoros kapcsolatban állsz fiatalokkal. A fiatalok értékrendje ma általánosságban véve anyagiasabb, mint korábban. Mi motiválhatja őket arra, hogy - a pénzügyi megtérülésen felül közösségi értéket hozzanak létre?

–Annyira mindenki önző, hogy amit saját maga készít, alkot, azt egy kicsit jobban félti, óvja, mint ami „csak úgy” a közvé, névtelen közösségé... Nagyon szeretném, ha az a felfogás is tudatosulna, hogy ami a településemé, az országomé, az egy kicsit az enyém is! Van hozzá közöm, mert most, itt élhetek. Nekem ebben van MOST feladatom, a legjobbat kell adnom. A saját kis „jeletem” ha le tudom tenni, akkor emlékeznek rám: itt voltam, itt éltem... – ezt tettem hozzá a közöshöz. Nem elvenni kell belőle, főként nem ártani!

S mindenképpen meg kell tanulni, nem minden pénzben mérhető! A becsületem, a lelkem semennyiért nem eladó. Ha értéket teremtek, hozok létre, hozzájárulok a mások által megbecsültek megóvásához, továbbéléséhez, akkor azáltal nemesebb lélek leszek...

Hatalmas a felelőssége a családoknak, a szülőknek, nagyszülőknek. Igenis szeretik a gyerekek a régi történeteket! Ne a tv-meséken aludjanak el, hanem meséljenek a saját gyerekkorukról a szülők, nagyszülők.

A közösségi érzékmegőrző munka mellett most személyesen milyen értékeken dolgozol?

– Állandóan tevékenykedem. Először szeretném megjegyezni, hogy a hat unokám szeretetteljes együttlétében, nevelésében a velük való foglalkozásokkal igyekszem részt vállalni (agyagozunk – mindegyiknek van már égetett munkája –, festünk, rajzolunk, beszélgetünk, tanulunk, mesélünk...), hiszen nagy öröömre mindannyian itt élnek Lakiteleken, s igen sokszor együtt is lehetünk. Ennél nagyobb érték nincs a világon! Ezt mindenki tudja, én is nagyon büszkén vallom ezt.

Nagyon sokat „agyagozom”, alkotok. Most egy óriási munkát vállaltam el – felkérésre; Jézus keresztútját, a STÁCIÓ 14 állomását készítem – domborműben. Tiszaugon lesz felállítva a templom mögötti parkban. Többszörösen is a lelkemig ér ez a feladat...

Könyvet írok Dugár Jánosról, Lezsák Sándor kért fel erre a feladatra. Rengeteg kutatómunkával, beszélgetéssel jár, hiszen országosan ismert fazekasról, keramikusról van szó. A sípok mestere, akinek minden mives alkotása lenyűgöző. Szép, de nagyon kemény feladat...

1994 óta folyamatos „értéktár munkám” a Lakiteleki Újság havi megjelentetése, mely több mint negyed százada az életem része. Igyekszünk folyamatos értéktárra felhívni a figyelmet: Régi képek a családi fotóalbumból; a Lakiteleki Szakácskönyvbe lakiteleki receptek küldése fotókkal; s most régi játékok gyűjtésére hívjuk fel a figyelmet. De várjuk a jelentkezést a Magántörténelem rovatunkba is...

S most jön az értéktár bizottsági munka, ami azért nem lesz új, mert ez a „életfelfogás” folyamatosan bennem él...

Értéktár bizottság - TÉNYEKBEN

Megalakulása, céljai

2013. október 20-án alakultunk a lakiteleki képviselő-testület választása alapján.

A 2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról az alapja a helyi értéktár bizottság létrehozásának. A törvény előkészítésében és megszűlésében kiemelkedő szerepe volt Lezsák Sándornak, a Magyar Országgyűlés alelnökének.

A bizottság célja: a helyi értékek felkutatása, TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR létrehozása meghatározott kategóriák szerint. Javaslatot tehet a megyei értéktárba történő felvételre, mely felett a Nemzeti Értéktár áll. A piramis csúcsa a HUNGARIKUM.

Tagjai

2020. június 25-től:

Elnök	Czinege Edit – nyugalmazott tanár, újságíró, keramikus
Tagjai	Harmatos Áronné - nyugdíjas iskolaigazgató Lezsákné Sütő Gabriella - a Lakiteleki Népfőiskola igazgatója Mokos József – vállalkozó Tábori Kálmán – nyugalmazott pedagógus Madari Róbert – polgármester Vass Anikó - a humán bizottság elnöke
Titkár	dr. Sütő Linda – népfőiskolai munkatárs
Jegyzőkönyvvezető	Szabóné Nedelen Csilla - önkormányzati dolgozó.

Akiknek köszönettel tartozunk, támogatásukra a jövőben is számítunk:

Lendvainé dr. Erki Mária – a bizottság leköszönő elnöke
Kotvits Jánosné – lemondott elnökségi tag
Varga Zoltán – korábbi titkár
Felkainé Tóth Judit – külsős munkatárs
Lisztes János – külsős munkatárs

Szeretnénk, ha Heinrich Gábor, Olajos István, Berze György és Szabóné Istvánné Judit is vállalná a külsős munkát a jövőben.

Ülések

Évenként két ülés megtartása a kötelező. Legközelebb augusztus 13-án találkozunk.

Elérhetőség

Kérjük, ötleteikkel, ajánlásaikkal keressék a bizottság tagjait!

A Lakiteleki Újságban, az önkormányzat lapjában, az „Otthonunk, Lakitelek” című kiadványban tájékoztatjuk a lakosságot a bizottság munkájáról, a kiállításokról, s be is mutatunk rendszeresen helyi értékeket.

Tervek

- Szeretnénk szerepet kapni és feladatokat vállalni a helyi turizmus fejlesztésében.
- Részt veszünk a helyi rendezvények szervezésében, lebonyolításában
- Csatlakozunk a népfőiskolai Kézai Simon pályázathoz, mely digitális nemzeti archívum létrehozását kezdi el; ehhez felkérésekkel kívánunk gyűjtőmunkára aktivizálni. Idős emberek fotóalbumait ne dobjuk ki! Digitalizáljuk! Sőt, keressenek, kutakodjanak a fiókok mélyén, a padlásokon! Le kell porolni, s meglátják, milyen hálásan mondja a régi darab: „*Vigyél magaddal, őrizz meg engem!*” A digitalizálásban segítünk is. Augusztus 2. felétől keressék a népfőiskolán Tasiné Csernus Teréziát a 20/341-3334-es számon. Van lehetőség fotókönyv nyomtatásra is!
- Szeretnénk az Értékmentő olvasókönyvet folytatni, hiszen van már több helyi értékünk, amelyek bemutatásra várnak.
- Készülőben van – az anyaggyűjtéssel – Lakitelek Szakácskönyve. Ehhez folyamatosan érkeznek a receptek az étkek fotójával, nyitott a beküldési határidő szeptember végéig. Az ősz folyamán szeretnénk megjelentetni az Antológia Kiadóban.
- Várjuk a jelzéseket, kit vegyünk fel az értéktárba, s megtesszük az ajánlatainkat, kik kerüljenek a megyei értéktárba.

Minden érdekel bennünket, ami/aki helyi ÉRTÉK.